

HATODIK FEJEZET

Hesztia: a házitűzhely és a templom istennője, a bölcs nő, „hajadon nagynénénk”

HESZTIA, AZ ISTENNŐ

Hesztia a tűzhely – helyesebben: egy kerek tűzhelyen égő tűz istennője. Az olümposziak közül őt ismerik legkevésbé. Hesztiaát (vagy ahogyan a rómaiak nevezték: Vestát) nagyon ritkán ábrázolták szobor formájában, reliefeken vagy falfestményen emberi alakban, mivel mind az otthonokban, mind a templomokban, mind a városközpontban eleven tűz alakjában volt jelen. Jelképe a kör, mivel a templomok, a középületek és az otthonok áldozati tűzhelyei is kör alakúak voltak. Csak az ő jelenléte szentelte meg a házat, de ha ő belépett, mind az otthont, mind a templomot megszentelte. Ez az istennő tehát – amellet, hogy a szent tüzet: a fényt, a meleget és az ételek elkészítéséhez szükséges hőt adta az embereknek – spirituális jelenléte is képviselt.

EREDETE ÉS MITOLÓGIÁJA

Hesztia Rheia és Kronosz elsőszülött leánya, az első generációs olümposziak közt a legidősebb nővér, és a második generáció nagynénje. Őt okádta ki Kronosz legutoljára, így ő a legidősebb és a legfiatalabb is egyben. A születés jogán egyike volt a tizenkét legfőbb istenségnek, mégsem az Olümposzon lakozott. Még csak nem is nehezményezte, amikor Dionüszosz, a szőlőművelés, a bor és a mámor istene fölváltotta őt, s mint a tizenkettek egyike, elfoglalta a helyét a halhatatlanok között. Minthogy sem a háborúkban, sem a szerelmi afférokban nem vett részt soha – márpedig a görög mitológia leginkább ezekkel foglalkozik – az izgalmasabb történetekben

nem sok szó esik róla. A halandók mégiscsak őt tisztelték legjobban, ő kapta a legbecsesebb áldozati ajándékokat is.

Homérosz „tisztos szűz”-nek nevezi, egyikét tiszteli benne ama háromnak, kiket Aphrodité sem tud legyőzni csábításával. „Édes vágyat Zeusz se hajított szívébe” és ” ...a tisztos Hesztia sem kívánja, mit Aphrodité ad”. Álljon itt egy hosszabb idézet is:

*„Hesztia, minden nagy házában az elnemenyésző
égilakóknak, a földön járó emberi népnek,
nemmúló lakodat kaptad, tisztelnek erősen.
Szép a te tiszteleted s nemes is, lakomat a halandók
el nem kezdenek és sose hagynak nélküléd abba,
áldozatul neked önt édes bort mindig az első.”¹*

Aphrodité addig mesterkedett, míg a tenger istene, Poszeidón és a Nap istene, Apollón is beleszeretett Hesztiaába. Mindketten megkívánták, és erősen ostromolták, ő azonban szilárdan ellenállt, és Zeusz fejére megesküdt, hogy szűz marad örökre. Erre – amint azt Homérosz írja: „Nász helyett a magas Zeusztól szép tiszteletet nyert,/minden ház közepén ott ül, s dús áldozatot kap,/minden szentélyben részt élvez a tiszteletekből/s legmagasabb istennek tartják őt a halandók.”

SZERTARTÁSOK ÉS TISZTELETADÁS

Hesztiaát, mint említettem, nem a róla szóló mítoszok és ábrázolatok tették ismertté, mint a többi isteneket. Az ő jelentősége azokban a rítusokban testesül meg, melyeket a tűz szimbolizál. Ahhoz, hogy egy házból otthon váljék, Hesztia jelenlétére volt szükség. Amikor egy pár egybekelt, a menyasszony édesanyja fáklyát gyújtott a saját tűzhelyén, átvitte az új otthonba, és mielőtt az új házások átlépték volna a küszöböt, meggyújtotta vele a háztartás elsőként fellobbanó tűzét. Ez a szertartásos aktus szentelte föl az új otthonot.

A második szertartás akkor következett, amikor az újszülött világra jött. Ötnapos korában – amikor már valószínű, hogy a csecsemő életképes – körbejárták vele a tűzhelyet, és ez azt jelentette, hogy a család befogadta a jövevényt. Az aktust ünnepi lakoma követte.

Minden görög városállamnak volt egy közös tűzhelye is, amely a „városháza” legnagyobb csarnokában állott. Itt fogadták hivatalosan az idegenből jött vendégeket, és a követeket. Es valahányszor egy kolónia új települést hozott létre, magukkal vitték a szent tüzet saját városukból az új település központjába.

Így azután valahányszor egy új pár vagy egy új nemzetség fölkerelkedett, hogy otthont alapítson, magukkal vitték a szent tűz képében Hesziát, hogy összekösse a régit az újjal, a régi otthont és a régi rokonságot is behozva a házba, talán a folytonosság, a kapcsolat, a közös tudat és identitás jelképeként is.

A rómaiak később Vesta néven imádták az istennőt. Az ő tüze egyesítette egyetlen családdá Róma polgárait. Templomaiban a szent tüzet a Vesta-szűzek őrizték, akiknek személyükben kellett megtestesíteniük úrnőjük anonimitását és érintetlenségét. Bizonyos értelemben Hesztia – illetve Vesta – emberi képviselői, eleven képmásai voltak, akiket a reliefeken és szobrokon, fal- vagy vázaképeken is ekként örökítették meg.

A Vesta-szűznek kiválasztott leánykákat nagyon korán, alig hatéves korukban vitték be a szentélybe. Egyenruhát adtak rájuk, a hajukat is egyformára nyírták, és igyekeztek mindent eltüntetni, ami egyedi volt rajtuk. Az emberi társadalomtól elkülönítve és tisztelettől övezve éltek. Elvárták tőlük, hogy Hesztia módjára éljenek, és irtózatot következményeket helyeztek kilátásba annak, aki megszegte volna szüzességi fogadalmát.

Ha egy Vesta-szűznek férfival akadt dolga, úgy magát az istennőt szentségtelenítette meg. Büntetésből élve eltemették egy apró, levegőtlen föld alatti kamrába, egy szövétnek, némi olaj és egy kevéske élelem került csak mellé, valamint egy fekvőhely. A földet pedig úgy elegyengették fölötte, mintha nem lett volna ott semmi. Ha megszűnt a Vesta-szűznek az istennőt megtestesítő tisztasága, úgy oltották ki az életét, ahogyan a parázsló szenet szokás a tűzrakó helyen: néhány lapát földdel.

Hesziát gyakorta együtt említik Hermésszel, a hírvívóvel, akit a rómaiak Mercurius néven tiszteltek. Hermész ékesszóló, és agyafűrt istenség volt, az úton lévők vezetője és védelmezője, a szónoklat istene, valamint a kereskedők és tolvajok patronálója. Korai megjelenítője egy oszlopszerű kő volt, amit „herm”-nek neveztek. A régi görög otthonokban Hesztia kerek tűzhelye a ház

közepén, Hermész fallikus oszlopa pedig kívül, a küszöbnél állt. Hesztia tüze meleget adott, és megszentelte az otthont, Hermész pedig az ajtóban állt, hogy termékenységet hozzon, és távol tartsa a gonosz dolgokat. Így kapcsolódtak össze ezek az istenségek a templomokban is. Rómában például a Vesta-templomhoz vezető lépcső jobb oldalán állt Mercurius szentélye.

Láthatjuk hát, hogy mind a háznál, mind pedig a templomban együtt, de egymástól elkülönülve volt jelen a két istenség. Mindkettő nagyon fontos szerepet töltött be. Hesztia a családi köteléket, az együttlétet szentelte meg és azt a helyet, ahová hazatérnek az emberek, Hermész meg a kapu őrzője volt és útitársa azoknak, akik kilépnek a világba, ahol nagy fontossága van a kommunikációnak, az utak ismeretének, a ravaszságnak, és az is előny, ha szerencséje van az utasnak.

HESZTIA, AZ ARCHETÍPUS

Hesztia a házban és a templomban egyaránt a mindennapi élet centrumában volt. Archetipikus jelenléte a női személyiségben ugyanilyen fontos: ez nyújtja számunkra az érintetlenség és az „egész”-ség belső élményét.

SZŰZ ISTENNŐ

Hesztia a legidősebb a három szűz között. Nem kalandozik a fölfedezés vágyától üzve a vadonban, és nem is alapít várost, mint hűgai. Benn marad az építményben, amely a tűzhelyét körülfogja.

Az anonim (nem éppen névtelen, de arctalan) istennőnek látzólag nem sok köze van a gyorsan és sokat cselekvő Artemiszhez, vagy a harcias Athénéhez, alapjában mégis megegyezik velük abban, hogy érinthetetlen, sebezhetetlen, és nem lehet neki fájdalmat vagy szenvedést okozni. Akárcsak amazok, ő is megáll a maga lábán, és az foglalkoztatja, ami őt érdekli. Figyelmét éppúgy összpontosítja, mint két hűga, és senki fiának az igényei nem térítik el attól, amire figyel.

ÖNMAGÁRA FÓKUSZÁLÓ TUDAT

Ez az archetípus éppúgy egy gyújtópontba szűkíti a tudatot, mint a másik két szűz. (Latinul a focus tűzhelyet jelent!) Míg azonban Artemisz és Athéné külső célba helyezik figyelmük gyújtópontját, egy célpont vagy egy terv lebeg előttük, addig Hesztia befelé, önmagába néz, és a szubjektív élményre koncentrálnak. Teljesen feloldódik például a meditációban.

Hesztia módjára szemlélni a világot annyit tesz, mint magunkba nézni, belső hangjainkra figyelni, és intuíciónkra hagyatkozni. Így mindig arra koncentrálnak, ami *nekünk* fontos, ami *számunkra* hordoz egyszemélyes jelentést, ami *hosszánk* szól. Ez hozzásegít ahhoz, hogy mindig kontaktusban maradjunk valódi, belső értékrendünkkel. A Hesztia-nő ezen a módon – önmagán átszűrve – jut el a helyzetek lényegéhez, embertársai indítékainak, jellemének megértéséhez is. Ez a belső perspektíva mintegy átvilágítja a dolgot, és rendet teremt az ingerek zavaró sokaságában.

Mivel az introvertált Hesztia önmagába mélyed, környezete iránt érzelmileg elkötelezetlen, s olykor perceptuális szinten figyelmen kívül hagyja. Az önállóság és függetlenség mindhárom szűz istennőt jellemzi, Hesztia azonban társaságkerülő is, magának való lény, aki nagyon szereti a csendet és a nyugalmat, s ezt általában a magányban találja meg.

A HÁZITŰZHELY

Hesztia, a házitűzhely istennője lehet az uralkodó archetípus azoknál a nőknél, akik a házimunkát értelmes és kielégítő tevékenységnek, nem pedig nyűgnek érzik. A Hesztia-nő számára az otthoni munka eszköz, mellyel énjét és házat rendben tartja. Olyan asszony, aki a belső harmóniát nyeri el, amikor napi teendőit végzi, mert ilyenkor Hesztia-oldalával lép érintkezésbe.

A háztartás részleteire gondot fordítani olyasmi, mint a meditáció. Ha egy Hesztia-nő könyvet írna belső folyamatairól, valószínűleg azt a címet adhatná neki: „*Zen, avagy a háztartás művészete*”. A házimunka önmagában is fontos számára, de szereti is csinálni. Belső békével tölti el olyasformán, mint a női szerzetes-

rendek tagjait, akik minden tevékenységet isten szolgálatában végeznek. Ha Hesztia elvégezte, amit aznap akart, jó érzés szállja meg – ellentétben Athénével, akit sokkal inkább a teljesítmény, valami kézzel foghatónak a *létrehozása* érdekel. Artemisz megbizonyára iszonyúan unja a háztartást, s ha végzett, legfeljebb annak tud örülni, hogy végre valami mást csinálhat.

Ha Hesztia jelen van, a nő úgy végzi egyik házi teendőjét a másik után, hogy közben úgy érzi, mindenre rengeteg ideje van. A szeme sarkából sem pillog a faliórára, mert nincs szigorú órarendje vagy beosztása, így aztán sohasem kergeti az idő. Olyasmiben él, amit talán „időtlen időnek”, vagy „időtlen óráknak” nevezhetnénk. Hesztia „részt vesz” az időben, és ez rendkívül megnyugtató és üdvös (mint ahogy minden, amit úgy csinálunk, hogy közben megfeledkezünk a múlt időről). Ahogyan széjjelválogatja a szennyest vagy összehajtja a száraz ruhát, ahogy mosogat vagy rendet csinál, sietség nélkül, az maga a feladatban való békés feloldódás.

A házvezetők mindig a háttérben maradnak és megőrzik névtelenségüket. Általában természetesnek vesszük jelenlétük áldásait, de se nem híres, se nem hírhedt személyek, akikről sok szó esnék.

A TEMPLOMI OLTÁR

Vallási közösségekben, s különösen azokban, melyekben a csend kultusza is jelen van, számos Hesztia-nőt találunk. A katolikus, kontemplatív apácarendekben éppolyan jól érzik magukat, mint a meditáción alapuló keleti vallások követői között.

Az apácák is feladják világi énjüket, s akárcsak a Vesta-szüzek, leteszik családi nevükkel együtt identitásukat, és megváltoztatják a keresztnévüket is. Egyenruhát öltenek, igyekeznek levetközni egyéniségüket, és szüzességi fogadalmat tesznek. Egész életüket a vallás szolgálatába állítják.

Mióta nyugaton is terjedőben vannak a keleti vallások, az ashramokban szinte ugyanannyi Hesztia-típusú nő talál otthonra, mint a zárdákban. Mindegyik életforma a befelé forduló imára, az elmélyülésre vagy a meditációra helyezi a fő súlyt, másod-

lagosan pedig a közösség fenntartása, az összetartás és a háztartás ellátása a cél, amit éppen olyan áhítatos, önfeladó módon végeznek, mint ahogyan imádkoznak vagy medítálnak.

Hesztiia templomaiban névtelen nők végzik észrevétlenül mindennapos lelki és ház körüli szolgálatukat. Híressé váló személyiségek is vannak köztük, akik más istennőket is képviselnek. Avilai szent Teréz például, aki extatikus írásaival vált híressé, Aphrodité bizonyos oldalát ötvözte Hesztiával, a Nobel-békedíjas kalkuttai Teréz anya pedig Démétért és Hesztiát. Számos rendfőnöknő és apátnő, akik szellemiekben is motiváltak, és a rend életének megszervezése terén is jeleskednek, a szűz istennő tulajdonságai mellett Athéné-vonásokat mutatnak.

Hesztiia otthoni és szentélybeli lényé a családi vallásos ünnepek alkalmával egygé válik. Ezt figyelhetjük meg például akkor, amikor egy vallásos zsidó asszony a Széderre készül otthonában. Ahogyan takarít, ahogy főz, ahogy előkészíti az ünnepi edényt, és megteríti az asztalt, minden mozdulatán látszik, hogy tevékenysége szent előtte, rituális szertartás, amelynek minden mozzanata éppoly fontos, mint a pap és a ministránsgyerek néma együttműködése egy katolikus misén.

A BÖLCS MATRÓNA

Hesztiát, mint az első generációs olümposziak nővérét, a második vonal nagynénjét bizonyos tisztelet övezte az istenek körében is. Rokonai intrikái és vetélkedései fölött állt, s a pillanat szenvedélye sem ragadta el soha. Ha tehát ez az archetípus dominál egy nőben, másképpen hatnak rá a dolgok, mint a többiekre.

Hesztiia belső jelenléte esetén egy nőt nem rendítenek meg annyira a drámai események sem, nem válik mások rabjává, fellelte áll a hatalomnak, a tülekedésnek, és úgy érzi magát egésznek, ahogy van. Az énjét soha nem állítja csatasorba. Minthogy identitása nem lényeges, a körülmények nem hatnak rá végzetesen, nem borul ki, és nem is repes a boldogságtól, bármi történik. Amint T. S. Eliot írja *Négy kvartett* című versében:

*„A benti függetlenség a gyakorlati vágytól
A szabadulás testtől és tűréstől, szabadulás a benti
És kinti kényszertől, de körül
Az érzékelés kegyelme, nyugvó és mozduló fehér fény.”²²*

(Vas István fordítása)

Hesztia szenvtelensége „bölc matróna” jelleget kölcsönöz ennek az archetípusnak. Olyan, mint egy bölc öregasszony, aki már jót-rosszat átélt anélkül, hogy kifordult volna önmagából, anélkül, hogy jellemét az események megváltoztatták volna.

Az istennőt az összes többi isten templomában is tisztelték. Ha Hesztia megosztja „szentélyét” – a nő személyiségét – más archetípusokkal, úgy ő az, aki a többiek céljainak és szándékainak bölc színezetét adja. Ha egy Héra-asszony rájön, hogy férje hűtlen hozzá, Hesztia jelenlétében (vagyis: ha a Héra archetípus mellett Hesztiának is jut szerep) fájdalommal sokkal könnyebben elviselhető. Az összes többi őstípus túlkapásait, szélsőséges megnyilvánulásait enyhíthetik Hesztia bölc tanácsai, jelenlétének tudata, ami biztonsággal tölthet el, és spirituális tisztánlátást tesz lehetővé.

A SZEMÉLYISÉG KÖZÉPPONTJA

Hesztia a befelé fordulás istennője; ha ő segít, megleljük énünk belső magvát, a „sarkalatos pontot”, amely cselekvésünknek értelmet ad, kiemel bennünket a külvilág káoszából, és megteremtheti saját, belső rendünket. Életünk belső értelmét, célját világosítja meg, s így kiment minket a mindennapok nyüzsgéséből.

A kör alakú áldozati tűzhely – vagy oltár – a szentély közepén ugyanolyan alakzat, mint a *mandala*, az a kép, amelyet a meditációban a teljesség szimbólumaként használnak.

Jung szerint a mandala-szimbólumok alapmotívuma a személyiség magvának megérintése. Valamely középpont ez a lélek mélyén, melyhez minden egyéb viszonyul, mely köré a dolgok rendeződnek, s amely maga is energiaforrás. A középpont energiája csaknem ellenállhatatlan kényszerítő erővel sarkall és űz, hogy azzá legyünk, amik vagyunk, amint minden élő szervezet készttve van, hogy azt a formát öltse, ami a természetére jellemző,

függetlenül a körülményektől. E centrumot nem úgy érezzük, s nem is úgy gondolunk rá, mint az *ego*-ra (én-re), hanem, mondhatnánk talán úgy, mint „*Selbst*”-re, „*self*”-re, vagyis úgy érzékeljük, mint „önmagunk”-at.³

A „*self*” az, amit akkor érzékelünk, amikor úgy érezzük; egyek vagyunk egy másik lényeggel, a világmindenséggel, ami körüvesz bennünket; amikor érezzük közös mivoltunkat minden dolog lényegével. Ezen a spirituális ponton – paradox módon – kapcsolat és függetlenség ugyanazt jelenti. Amikor úgy érezzük, kapcsolatban vagyunk a meleg és a fény belső forrásával (metaforikusan: a szellemi tűz világa fölmelegít bennünket), ez a „tűz” felmelegíti a házunk népét, azokat, akiket szeretünk, és összeköt azokkal, akik távol vannak tőlünk.

Hesztia szent tüze a templomok oltárain és a házak tűzhelyein is égett. Az istennő és a tűz egy és ugyanaz, összeköti a családokat a családtagokkal, a városállamokat a kolóniákkal. Hesztia volt a szellemi kapocs, amely az ókorban mindenkit összekötött.

HESZTIA ÉS HERMÉSZ: AZ ŐSI KETTŐSSÉG

Az oszlop és a kör alakú gyűrű a férfi és női princípium jelképévé is vált. Az ókorban a görögöknél a „*herm*”, az oszlop kinn Hermészt, a kör alakú tűzhely benn Hesztiaát jelképezte. Indiában is és másutt is együtt jelenik meg az oszlop és a kör. A felmeredő, falikus *lingam* áthatol a feminin *joni*-n vagy körön. A rómaiknál Hesztia és Hermész szétválak; Vesta és Mercurius külön jelenik meg. Ennek a szétválásának további hangsúlyt ad Hesztia szüzi mivolta, no meg az a körülmény, hogy ő Hermész legidősebb nagynénje, vagyis a frigy valószínűtlen.

Ezt a kettőséget a görögöktől kezdve az egész nyugati kultúra hangsúlyozza, s valóságos törésvonalat helyez maskulin és feminin, szellem és test, logosz és érosz, aktív és befogadó közé, s ez a szakadás végül felsőbb- és alsóbbrendű értékek tételezését is jelenti. Amikor Hesztiaát és Hermészt egyaránt tisztelték a templomokban és a házaknál, Hesztia volt a fontosabb, ő kapta a nagyobb tiszteletet és több áldozatot. Abban az időben ez a kettőség dualitást, egymást kiegészítő egységet jelentett* Hesztiaát azóta „leérté-

kelték” és elfeledték az emberek, szent tüzét nem gyújtják meg, és nem adják tovább, s azt sem tisztelik immár, amit képvisel.

Hesztia nélkül nem találjuk meg legbenső célunkat és menedékünket, mint egyének. Az otthon is elveszíti a melegét, az együttléteket, az összetartozás színhelyének fontosságát, szétesik a család is. Ráadásul elvész az emberek közötti összetartozás érzése, a folytonosság biztonsága, megszűnik a polgároknak a városukhoz, a népeknek a többi néphez fűződő rokoni kötődése és az emberiség közös, spirituális szövetsége is.

HESZTIA ÉS HERMÉSZ MISZTIKUS EGYSÉGE

A Hesztia- és Hermész-archetípusok misztikus szinten: a tűz, a középpontban lobogó tűz képzetében is rokonok. Hermész-Mercurius alkimista isten volt, szelleme olykor tűz képében jelent meg. Az elemi tűz ez, a misztikus szellemek megvilágosítója, amely az ókor hite szerint a föld középpontjában ég.

Mind Hesztia, mind Hermész (a „lélekvezető”) szellem és lélek archetipikus képviselői. Hermész a szellem, mely lánggra lobbantja a lelket. Ebben az összefüggésben olyan, mint a szél, ami az izzó rönkök közé fúj, és fellobbantja azokat. Ugyanígy éleszthetnek mély érzéseket, vagy réges-régen tudott, de soha meg nem fogalmazott gondolatokat a szavak, melyeknek istene Hermész, aki így megvilágosítja elménket.

HESZTIA KIMUNKÁLÁSA ÖNMAGUNKBAN

Az istennőt fölfedezhetjük a csöndes magányban éppúgy, mint az elmélyülten végzett házimunka értelmes rendjében. A megfontoltan, sietség nélkül végzett tevékenységben egy nő teljesen föl tud oldódni, s munkája végeztével élvezi a maga teremtette harmóniát. Mindenki föl tud idézni magában olyan eseteket, amikor ez az archetípus uralkodott el rajta, még azok az asszonyok is, akik pedig szívből utálnak minden házimunkát.

Egy lomtár vagy kamra kitakarítása közben minden darabról el kell döntenünk, hogy mit dobjunk el, és mi tartozzék továbbra

is hozzánk. Közben emlékezünk és végiggondoljuk a jövő lehetőségeit. A végeredmény pedig egy rendes, takaros, jól használható kamra, ami minket magunkat is tükröz – s közben elszállt egy jól töltött nap. Hesztiát éljük át, ha rendet rakunk a fényképeink között. Szortírozunk, selejtezzük, ragasztgatunk és van, amit kidobunk, s közben jól érezzük magunkat. Jó érzéseink a tevékenységből magából, emlékeinkből, s végül a tevékenység eredményéből táplálkoznak.

Azok a nők, akiknek ez nem alaptermészetük, elhatározhatják, hogy egy kis időt Hesztiára – azaz: önmagukra – szánnak, némi csendes elvonulásra, magányos ténykedésre. Ilyesmire persze nem könnyű időt és helyet találni, kiváltképpen azoknak nem, akik örökké másokkal vannak elfoglalva, folyvást nyüzsögnek, és nagy büszkén arra szoktak panaszkodni, hogy egyetlen perc nyugtuk sincs.

Ha a mindennapos házi teendőkhöz Hesztiát szólítjuk segítségül, ez szándékos szemléletváltást jelent a háztartásvezetésben. Az első lépés, hogy amikor nekiállunk egy feladatnak, hagyjunk rá bőven időt. A mosott ruha leszedése és összehajtogatása a legtöbb nő számára visszatérő megpróbáltatás, amelyen minél előbb túl akar lenni. Hesztiattitűdjével viszont már előre örülhetünk, hogy a ruha valószínűleg száraz, mert alkalmunk lesz rá, hogy hajtogatás közben megpihentessük gondolatainkat és kikapcsolódjunk. Ahhoz, hogy Hesztiát jelenlétét biztosítsuk, egyszerre egy feladatra koncentráljunk, olyasmire, amit egy helyiségben és egyvégtében könnyedén el lehet végezni a rendelkezésre álló időben. Olyan odaadással, a szolgálattétel szinte szertartásos érzésével kell tennünk-vennünk, minden mozdulatnak megadva a méltóságát, mintha – mondjuk – egy japán teaszertartáson vennénk részt. Csak így tudja átvenni a belső nyugalom annak a zsongásnak a helyét, amely általában betölti az agyunkat. Munkánkat természetesen csendben (rádió, tévé harsogása nélkül) végezzük, s a minősége nekünk magunknak is okozzon örömet. Csak így áldozhatunk a bennünk lakozó szűz istennőnek; a kényszerű szolgálat tudatában, örökké versenyt futva az idővel semmiképpen.

A befelé forduló – introvertált –, saját szükségleteire figyelő archetípus kibontakozását a meditáció is segíti. Aki egyszer rászánja magát, annak mindennapos gyakorlatává válhat, hiszen így

lesz megközelíthetővé Hesztia, ez adja a teljesség, a „kerek egész” belső békéjét, s ez a megvilágosodás forrása is.

Hesztia jelenlétének megérezése egyesekből költői megnyilvánulásokat is kicsalhat. May Sarton író és költőnő így vall: „Csak akkor tudok verset írni, amikor a kegyelem állapotában vagyok, amikor legmélyebb forrásaim is megnyílnak, felkavart, ugyanakkor egyensúlyi állapotban. Ilyenkor a vers szinte akaratomon kívül, mint egy ajándék érkezik hozzám.” Leírásában a jungi „*Selbst*” élményére ismerhetünk, amely mindig az *ego*, az én fölött áll, és a kegyelem ajándéka.

HESZTIÁRA TALÁLNI KÉNYSZERŰ MAGÁNYBAN

Csaknem mindenkivel előfordul élete során, hogy egy időre magányos lesz. Ezek a korszakok többnyire veszteséggel kezdődnek, gyásszal, elhagyatottsággal, vágyakozással a másik ember, a társ után. Egy újságíró, Ardis Whitman férje például egy napon gyors öleléssel elköszönt feleségétől, betette maga mögött az ajtót, és elszaladt hazulról. Többé nem tért haza, mert szívrohamot kapott, és meghalt. Az özvegy hét évvel később így írt a magány nem várt jótéteményéről:

„Mint az első bágyadt napsugár eső után, úgy kúszik az emberbe valami kis melegség, ami éppoly szerves velejárója a kényszerű magánynak, mint maga a bánat. Az emlékezés táplálja..., de saját identitásunk megérezése is. Ha emberekkel körülvéve élünk, indulataink, vonzalmaink, fölismeréseink egy része átfolyik a súlytalan beszélgetések szűrőjén, és nyomtalanul elszivárog. Legmélyebb pillanataiban az ember úgy érzi, hogy amit tesz, az a végső és legfontosabb emberi cselekvés: egy lélek kimunkálása. Az élet ereje belülről árad; menj oda a forrásához. Imádkozz; meditálj. Érkezz el a benned fénylő tisztásokhoz.”⁴

HESZTIA, A FÖLDI NŐ

Hesztia földi megfelelője ugyanolyan nyugodt és visszafogott, mint az istennő, jelenléte békés, meleg rendet sugall. Általában introvertált személyiség, keveset szól, kedveli a magányt.

Van egy barátnőm, akihez nagyon szívesen megyek látogatóba, mert amint belépek, megérezem a kapcsolatot személyisége és Hesztia között. A ház mindig tiszta, derűs és rendezett. Az asztalon virágok pompáznak egy vázában, és a konyha felől frissen kisült házi kenyér vagy sütemény illata szökik be. Valami megfoghatatlannak a jelenlétét érzem itt mindig, ami az otthont szenttélyé avatja. Csendes, békés hely ez, ahol az emberről lehull a külvilág minden nyűge, és átjárja az időtlen nyugalom.

HESZTIA, A KISLÁNY

A Hesztia-óstípus kislánykorban úgy nyilvánul meg, mint a Perszephoné: kellemes, jól kezelhető, problémátlan gyermek mindkét típus képviselője. Még a „dackorszak” is szinte észrevétlenül zajlik náluk, kínos jelenetek, sírások és toporzékolás nélkül. A Hesztia- és a Perszephoné-gyerekek között azonban vannak apró különbségek. Az utóbbi ugyanis másoktól várja, hogy irányítsák, és mások tetszését akarja elnyerni, az előbbi pedig megteszi ugyan, amit kérnek tőle, vagy amit kell, de aztán köszöni, hagyják békén, ha lehet; boldogan eljátszik egyedül is. A kis Hesztia nyugodt és magának való leányka, ha megüti magát, vagy elkeseredik, nem biztos, hogy az édesanyjához fut; a szobája sarkában egyedül vigasztalódik meg. Viselkedése miatt a felnőttek koravénnek szokták tartani, és „kis bölcs”-nek nevezik.

A Hesztia-kislányok nem hívják föl magukra a figyelmet, és nem váltanak ki erős érzelmeket a környezetükből. Olykor megdicsérik őket, mert szép rendet tartanak a szobájukban, vagy éppen noszogatják, hogy tartsanak a családdal, vagy hogy lépjenek már ki a nagyvilágba.

HESZTIA SZÜLEI

Az istennő volt az, akit Kronosz elsőként nyelt le, és utoljára öklendezett ki, így aztán ő tartózkodott testvérei közül legtovább apja bendőjében, ő szenvedte el a leghosszabb elnyomatást, s végül egyedül maradt. Boldog gyermekornak ez aligha nevezhető. Kronosz kegyetlen, zsarnoki apa volt, Rheia pedig gyenge és alávetett lény, aki semmit nem tett gyermekei – enyhén szólva – „bántalmazása” ellen mindaddig, amíg az utolsót is meg nem szülte. Talán Hesztia hasonlít rá leginkább – ha egyáltalán beszélhetünk ilyesmiről.

Pszichiátriai gyakorlatom során számos Hesztia-nővel találkoztam, akinek gyermekkorában nagyon hasonlóak voltak a körülményei. Zsarnok, gyermekeit bántalmazó apa és tehetetlen, gyenge anya mellett nevelkedtek, s az utóbbi olykor még kifejezetten depressziós is volt. A családban a gyermekek minden megnyilvánulását „lenyelte” az apai hatalmaskodás. Ebben a környezetben a gyerekek általában a felnőtteket utánozzák: a nagyobb fiúk basáskodnak a kisebbeken, verekednek, s végül az utcára kerülve meggyűlik a bajuk a rendőrséggel is. A lányok közül a Déméter-archetípusok megpróbálják gondját viselni a kicsiknek, a Hérák gyorsan fognak egy fiút, és férjhez mennek.

A Hesztia-kislány a zaklatott családi környezetben teljesen becsukódik. Magányosnak érzi magát testvérei közt, elszigetelődik zajos családtagjaitól, akiktől valóban nagyon különbözik. Megpróbál észrevétlen maradni, passzivitását védőpajzs gyanánt tartja maga elé, s közben megőrzi belső biztonságát, ami azt sugallja, hogy nem kell neki ebben a felfordulásban részt vennie, mert ő más, mint a többiek. Végül is így válik „személytelenné”, mint maga az istennő.

A jól működő középosztálybeli családokban viszont, ahol a szülők védik és támogatják a gyerekeket, a Hesztia-vonások nem is ütköznek ki ilyen nyilvánvaló módon. Igaz, olykor már óvodáskorukban bátorítgatni szokták őket, hogy ne legyenek már ilyen „szégyellősek”. Ez a címke az introverzió vagy befelé fordulás helyettesítésére szolgál. A jó családból való Hesztiaák jól beilleszkedő, kellemes, szociális nővé serdülnek, csak éppen egy kicsit mindig biztatni kell őket, hogy tanuljanak jól, járjanak külön-

órára, sportoljanak, menjenek el a túrára, vigyázzanak már egy kicsit a kisebbekre, s végül, hogy menjenek el a randevúra. Látszatra eleget is tesznek mindezen kívánalmaknak, legbelül azonban hűségesek maradnak Hesztiá-önmagukhoz: függetlenek, semlegesek, és érzelmi távolságot tartanak mindenkitől.

SERDÜLŐ- ÉS IFJÚKORA

A serdülő Hesztiá éppúgy távol tartja magát a társasági drámáktól, szerelmektől, barátságoktól és szakításoktól, ahogyan az istennő is kimaradt a pikánsabb vagy vérgőzösebb mítoszokból, míg isteni rokonai mindebbe alaposan beleártották magukat, s egymással is örökösen civódtak – vagy szeretkeztek. Perifériás helyzetét maga választja, s a többiek tiszteletben tartják, mert szemlátomást nem szenved az egyedüllétől. Vehemensebb iskolatársai időnként felcsattannak, látván, hogy soha nem áll ki semmiért, nem foglal állást egyetlen vitában sem, és nem szívügye, hogy az osztály csapata első legyen.

A serdülőkor az az időszak az életében, amikor találkozik a vallással, és azt esetleg elhivatottságként éli meg. Ebből a szüleivel is konfliktusa támadhat, hiszen megeshet, hogy a család boldog és büszke, hogy a lány apáca szeretne lenni, de az sem kizárt, hogy kétségbeesetten tiltakoznak a szerzetesrend gondolata ellen. Újabban igen sok Hesztiá-lány követi a hetvenes évektől Amerikában is erősen terjedő keleti vallások hirdetőit. Ha az ashram vonzza a fiataalt, a szülők pánikba esnek, mert – tévesen – azt gondolják, hogy engedelmes, hajlítható lányukat, aki íme, még a nevét is eldobja, és érthetetlen nyelven dűnnyög, gonosz erők elszakítják a családtól, és a maguk szolgálatába állítják. Az apai szigor és az anyai kétségbeesés természetesen egyként eredménytelen. Hesztiát nem lehet hitétől eltántorítani, és egyébként is azt teszi, amit ő akar, nem pedig azt, amit a szülei tanácsolnak neki.

Ha egy Hesztiá egyetemre megy – ami Amerikában a kollégiumi életformával is egyet jelent – leginkább a névtelen eltűnés lehetőségét élvezzi, és azt, hogy saját, kicsi szobája van. Azok azonban, akiknél nincs más istennő a háttérben, ritkán mennek egye-

temre; nincs mit keresniük arrafelé. Sem férjfogás, sem sport, sem az intellektuális kihívások nem csalogatják. Vagy egy másik archetípus, vagy szülői kérés hatására választanak szakot maguknak.

HESZTIA A MUNKA VILÁGÁBAN

A fentiekből is kitetszik, hogy a „hajtós” munkahelyek, ahol versengés folyik, ahol zűrös és változatos tevékenységet kell végezni, nem egy Hesztianak valók. Belőle hiányzik a hajtóerő is, az elismerés utáni vágy is, nem értékeli a hatalmat, a feltörekvés stratégiai tökéletesen idegenek számára. Világos, hogy leginkább a hagyományos női hivatások vonzzák őt.

A Hesztia-nők ott érzik jól magukat, ahol láthatatlanok, ahol természetesnek veszik, hogy a munka el van végezve, vagy éppen elismerik, mint „gyöngyszemet”. aki kitartóan, megbízhatóan és egyenletesen dolgozik, távol tartja magát a hivatali pletykáktól, intrikáktól és férfikollégáktól, egyebekben pedig a rend és otthonosság légköre veszi körül. Ha éppen titkárnő, szívesen viszi be a kávé a többiek szobájába is, nem csak a főnöknek, és örömmel csinósítja a munkahelyét.

Főként azokon a munkahelyeken tűnik ki, ahol fontos a nyugalom és a türelem. Ideális fotómodell lehet például, mert befelé forduló, „önmagába néző” tekintete és öntudatlan kecsessége macskaszzerűvé teszi, s egészen föl tud oldódni a pózban, melybe beállították.

Számos Hesztia érvényesül a kamera másik oldalán is, mint fényképész vagy fotóművész. Türelme itt is megtérül, hiszen ezen a pályán sokáig kell várni egy megfelelő pillanatra, gesztusra, fényre vagy kifejező mozdulatra, hogy egy spontán kompozíció létrejöjjön. Legtöbbször azonban a Hesztia-nő más „istenségekkel” szövetkezik munkára. A legjobb gyógypedagógusok, óvónők, gyógytornászok Hesztia- és Démétér-óstípusok kombinációi. Egy ilyen óvónőről mondták a kolléganői: „A fene tudja, hogyan csinálja. Talán átragad a gyerekekre a komolysága. Az ő csoportja soha nem zűrös. Képes rá, hogy egy teremnyi figyelemért versengő kis porontyból eleven, összetartó csoportot varázsoljon. Soha nem siet, egyszerre több felé figyel, az egyiknek képeskönyvet ad,

a másíknak építőkockát, amazoknak egy közös játékot ajánl, és a gyerekek szépen letelepednek köréje.”

KAPCSOLATA A NŐKKEL

Hesztiának kevés igazi jó barátñője van, de velük szeret időről időre összejönni. Valószínű, hogy azokkal van jó kapcsolata, akik szintén hordoznak némi Hesztia-jelleget, és ezt becsülik benne is. Politikai vitákat és pletykacseréket bizonyára nem folytatnak, és intellektuális társalgásokba sem bocsátkoznak. Hesztia legszebb adottsága, hogy a másik mondandójának a velejére koncentrálvá meghallgatja a legzűrósebb eseményekről szóló beszámolókat, s ezzel mintegy meleg helyet kínál a tűzhelye mellett a zivatartól menekült utazónak.

SZEXUALITÁSA

A szex egyáltalán nem játszik fontos szerepet ennél az archetípusnál. Még azoknál is így van ez, akiknek van orgazmusuk. Hesztia-asszony a férjükkal egybehangzóan számolnak be róla, hogy a szeretkezés kezdeményezéséig szexualitásuk mintha szunnyadna, ám ha sor kerül rá, igen lelkesek és érzékenyen reagálnak. Egy Hesztia-asszony, aki azt állította, hogy még igen rövid előjáték esetén is van orgazmusa, elmondta, hogy férje „ha éppen aktív korszakában van, akkor egyszer, egyébként kéthavonta” kezdeményezi a házáséletet. Az asszony – ha éppen megtörtént – nagyon élvezte a szeretkezést, de ha nem, hát nem, úgy is jó. Az ilyen asszonyoknál Hesztia áll az előtérben, de amikor sor kerül a házáséletre, Aphrodité egy szempillantás alatt elővarázsolható, máskor meg mintha szunyókálna valahol, mintha nem is létezne szexualitás a világon.

Azok az asszonyok, akiknek soha nincs orgazmusuk, a szexualitást „szép és szeretetteli élmény”-nek vélik, amivel ráadásul a párjuknak is örömet okoznak. Egy ilyen asszony mondta: „Nagyon jó érzés, amikor belém hatol. Ilyenkor nagyon közel érzem magamhoz, és örülök, hogy együtt vagyunk”. A férj számára ezzel

az asszonnal a szeretkezés „olyan, mintha hazamenne az ember”, vagy „egy áhítatos szertartás”.

Leszbikus kapcsolatban is ugyanez a helyzet: a szex egyáltalán nem lényeges eleme a kapcsolatnak. Ha a partner is passzív, megeshet, hogy mindketten a másokra várnak, s így hosszú-hosszú ideig békésen élhetnek egy fedél alatt anélkül, hogy egymáshoz nyúlnának.

HÁZASSÁGA

A Hesztia-asszony tökéletesen megfelel a „jó feleség” hagyományos eszményképének. Kitűnő háziasszony. Nincsenek merész ambíciói, és nem rivalizál a férjével, nem is zsémbeskedik vele, hogy miért nem hajt jobban. Kalandok, félrelépések kizárva. A hűség nem olyan fontos számára, mint egy Hérának, de ő maga éppolyan hűséges, mint a Héra-feleségek. Igaz, nincs is kitevé kísértésnek – ha csak Aphrodité meg nem érinti őt.

Hesztia látszatra a férje árnyékában élő, függő helyzetű nő, aki hagyományos szerepében jól érzi magát. A látszat azonban csalóka, mert Hesztia mindig megőrzi belső autonómiáját, énjének egy része mindig megmarad az „énazonos”, vagy „önmagával egy” szűz istennőnek, akinek nincs szüksége férfira ahhoz, hogy érzelmileg kiteljesedjék, és jól érezze magát a bőrében. Ha nem lenne férje, más életet élne ugyan, de az sem lenne értelmetlen vagy céltalan élet.

A hagyományos asszonyi hivatás aszerint kap más-más hangsúlyt, hogy melyik istennő a legaktívabb a nő személyiségében. Ha Héra, akkor a feleségé, ha Démétér, akkor az anyáé, ha Athéné, akkor az olajozottan működő mintaháztartás vezetőjévé, és végül, ha Hesztia, akkor az otthonteremtőé a főszerep.

KAPCSOLATA A FÉRFIAKKAL

Hesztia azokat a férfiakat vonzza, akik csendes, nyugodt, kevésbé önérvényesítő nőket keresnek, akik nem túlzottan igényesek, és jó feleségre vágnak. Ezek a férfiak jól érzik magukat a hagyó-

mányos „kenyérkereső családfő” szerepében. Azok, akik szexis asszonykára vágnak, vagy egy anyára, vagy éppen egy társra, aki inspirálja és buzdítja őket a társadalmi ranglétrán való kapaszkodásra, jobban teszik, ha másfelé tekintgetnek.

A földi Hesztia azokra is hatással van, akik a nőben vagy a madonnát tisztelik, vagy a kurvát látják csupán. Akit nem érdekel a szex, naiv és tapasztalatlan, az „rendes nő” és szentként imádják, aki pedig szexepiles és fogékony a szerelemre, az „rossz nő” vagy „megéri a pénzt”. Az illetéknéppen osztályozó férfiak általában feleségül veszik az előbbit, és kellemetes kalandokba bocsátkoznak az utóbbival. Ezeknek a férfiaknak a Hesztia-asszonyai akár életük végéig is tájékozatlanok maradnak a szerelem igazi örömei felől, mivel férjüknek nincs szüksége olyan asszonyra a hitvesi ágyban, akinek megvannak a maga igényei.

Számos házasság voltaképpen tartalmaz Hermész-Hesztia szövetségnek mondható. A férj agilis üzletember, utazó, közvetítő, szervező vagy bróker, aki a külvilágban bonyolítja ügyleteit, míg az asszony a házitűzhely lángját őrzi, s ez mindkettőjüknek nagyon jól megfelel. Ki-ki örömét leli tevékenységében a maga helyén, s ez az elégedettség közvetve a másik boldogulását is elősegíti. A férfi nagyon hálás, hogy nem kell az otthoni dolgokkal törődnie, és háztartása rendben van, hiszen asszonya ezt kiválóan, és anélkül, hogy „szívességet tenne”, maga is elintézi. Az asszony pedig – két „bevetés” között – biztosítja férjének a kikötőt, a kellemes, csendes és meleg otthont, ahonnan újra meg újra kihajózhat a világ háborgó vizeire. Tetszik neki az asszony független szellemisége is.

A Hermész-férj Hesztia-felesége nagyon élvezi, hogy otthon maga dönthet a háztartás dolgai felől, és hogy anyagilag el van látva, így nyugodtan foglalkozhat azzal, ami érdekli, amit szeret csinálni. Férjének nincs szüksége sem a tanácsaira, sem a buzdítására, sem arra, hogy valaki tartsa benne a lelket, hiszen Hermész magától is állandóan mozgásban van, ösztönei, megérzései után megy, és mindig új csapásokat keresve megszokta, hogy csak önmagára számíton. Még Athéné-asszony stratégiai zsenijére sem lenne rászorulva, nemhogy egy Hesztia vagy akár Héra tanácsaira. Nem is nyaggatja asszonyát, hogy kísérje el őt hosszadalmas és fárasztó üzleti útjaira, vagy hogy menjen el vele unalmas koktélparkra, s ezt a Hesztia-feleség nagyon is jó néven veszi.

Az ilyen háziasszony legszívesebben maga fogad vendégeket otthonában, megteszi az előkészületeket, gondoskodik ételről és italról, megteremti a hangulatot, s aztán a háttérben marad, míg erre rátermettebb párja szórakoztatja a társaságot. Az előkészítésre fordított órákért nem szokott elismerést kapni (nem is várja), az este sikerében vállalt szerepét természetesnek tartják, és nem méltányolják különösebben a fáradozásait. Akárcsak az istennő, a Hesztia-asszony is szinte névtelen annak ellenére, hogy ő a ház lelke.

HESZTIA ÉS GYERMEKEI

Ha lelkében valamelyest Démétér is munkálkodik, Hesztia igen jó anya lesz. Igaz, mivel gyakran befelé figyel, szeretete nem látványos, és személytelennek, szenvtelennek tűnhet. Valójában nagyon figyelmes, elfogadó attitűddel fordul a gyermekei felé. Nem nyomasztja őket túlzott elvárásaival, nem is ösztökéli őket nagy teljesítményekre, s így lehetővé teszi számukra, hogy igazán önmaguk lehessenek. Gondoskodik róluk, és biztonságot nyújt nekik. Hesztia gyerekeinek nincs okuk lázadásra vagy kitörésre. Ha felnőttkorukban pszichoterápiát igényelnek, soha nem az anyjukkal való konfliktusokat kell feldolgozni velük.

Viszont való igaz, hogy Hesztia nem tud segíteni a gyerekeinek, ha társas kapcsolataik gubancossá válnak, vagy ha versenyhelyzetben meg kell küzdeniük valakivel.

AZ ÉRETT HESZTIA

Úgy tetszik, Hesztia érett korára teljeseedik ki. Ha férjhez ment, ő az otthonteremtő úrnő, aki elégedett a szerepével. Ha pártában maradt, az sem föltűnő, mivel lényéhez tartozik valami „vénlányos”, „vénkisasszonyos” jelleg, egyedülálló mivolta egy cseppet sem zavarja, és semmi kedve hozzá, hogy fölcsőpjen magának egy fiút. Békében van magával. Akár hivatalban, akár zárdában, ashramban, vagy kommunában él, olyan, mintha a „hely tartozéka” lenne, és rendületlenül, derűsen teszi a dolgát, bármi légyen is az.

Tapasztalatom szerint gyakori, hogy a Hesztia-nő élete derekán dönti el, hogy belép egy közösségbe, szerzetesrendbe vagy szektába, megváltoztatja a nevét, és egy bizonyos spirituális irányzatnak szenteli az életét. Ő maga természetesennek találja ezt az átmenetet, úgy érzi, csupán elmélyítése ez egy elhivatottságnak, elkötelezettségnek, amit voltaképpen eddig is gyakorolt. Rokonait éri váratlanul a döntése, hiszen a zárkózott Hesztia mindaddig soha nem fedte föl előttük, hogy az életnek ez az oldala mennyire fontos a számára. Értetlenül állnak döntése előtt.

HESZTIA AZ ÉLET ALKONYÁN

Ebben az archetípusban mindig van valami „öreg és bölcs”, méltóságteljes, a költői fordítás szerint „tisztos”. Jól alkalmazkodik a magányhoz, hiszen olykor hosszú életszakaszokon át egyedül van, vagy akár egész életét is így éli le. A „bölcs nagynéni” szerepében rokonai és családtagjai gyakran kérnek tőle tanácsot vagy segítséget.

A hagyományos szerepeket betöltő asszonyokat két nagy érzelmi krízis fenyegeti: a megözvegyülés és a gyerekek távozásának élménye. Miután azonban Hesztianak – legyen bár férje is, gyermeke is – ezek a szerepek nem létfontosságúak, a veszteség sem rendíti meg annyira, mint egy Héra- vagy Démétér-nőt, akit annyira megvisel a férj halála vagy a gyerekek elköltözése, hogy ilyenkor depressziós lehet. Hesztianak a külvilágban való boldogulás jelent nagy megpróbáltatást. Ha „otthonteremtő” hivatásából válás vagy haláleset miatt kicsöppen, és anyagilag meg kell állnia a maga lábán, ezt sokkal nehezebben viseli, mint bármi mást. A létfenntartásért folyó kemény küzdelemre sem a természete, sem a tapasztalatai nem teszik alkalmassá. A megözvegyült vagy elhagyott Hesztia-asszony hajlott korára a tisztos szegények sorába lép.

Meglehet, hogy az idős Hesztia rászorul a társadalom gondoskodására is, ám „lelki szegénység”, a szellem kamráinak kiürülése nála ilyenkor sem következik be. Élete alkonyán általában egyedül él, de nem sajnál semmit, amit elmulasztott, nem bán meg semmit, amit megélt, és nem fél a haláltól.

PSZICHÉS ZAVAROK VESZÉLYE

Hesztia a mély, belső bölcsesség őstípusa, s így hiányzik belőle a negativitás. Talán ez magyarázza, hogy a szokásos kóros tünetek igen ritkák ennél a konstellációnál. Az a hagyomány, hogy ez az istennő soha nem került szoros kapcsolatba sem istenekkel, sem halandókkal, a földi Hesztia elmagányosodását, elkülönülését, akár elszigetelődését jelenthetné, de nem ez okozza a lehetséges gondokat, hanem olyasvalami, ami hiányzik az archetípusból: ez az a személyiség. Egyedül ő az az istennők közül, akinek szinte semmilyen ábrázolása nem maradt fenn, csak „egy Vesta-papnő” formában utalnak rá a művészek is.

AZONOSULÁS HESZTIÁVAL

Hesztia módjára létezni annyit tesz: személytelenül, észrevétlenül és szerényen meghúzódni egy háztartásban (közösségben, munkahelyen), melynek azonban mi vagyunk a „lelke”. Ennek a szerepnek a hátulütőit sok nő ismeri. A munkáját magától értődőnek, természetesnek találják, érzéseit, igényeit azonban nem veszik figyelembe. Az önérvényesítés (asszertivitás) képessége egyszerűen hiányzik belőle, és nagyon ritkán emel szót azért, mert méltatlanul bánnak vele. A házimunka csendes örömet és a belső rend kivetítését jelenti számára, de ezt az értelmét azonnal elveszíti, amint mások megbontják a rendet, és tönkreteszik a szorgoskodás eredményét. A házitűzhely táplálója és őrzője is „kiég”, ha fáradozását értelmetlennek látja.

A távolságtartó és gátlásos Hesztia-nő csak közvetve, nagyon diszkréten, apró gesztusokkal fejezi ki, ha valakit szeret, vagy valaki iránt érdeklődik. Az „ott mély a folyó, ahol csendes” jól kifejezi Hesztia befelé fordult érzelmeit, melyek soha nem törnek a felszínre, hallgatagok, észrevétlenek. Így azután nem ritka, hogy azok, akiket pedig igazán szeret, soha nem tudják meg, hogy milyen helyet töltenek be az életében. Egyedülléte, amelyet egyébként nagyon is kedvel, így elszigetelődéssé torzulhat. Szomorú helyzet az is, amikor egy férfi nagyon vágyik a Hesztia-nő szerelmére, és bár elnyeri azt, soha nem lehet biztos benne, hogy valóban

szeretik. Ez a szeretet és gyengédség kissé személytelen, távolságtartó és hűvös, sőt, leginkább utalások formájában nyilvánul meg. Ha egy nő át szeretné lépni Hesztia árnyékát, első feladata az, hogy megtanulja kifejezni az érzelmeit úgy, hogy azt azok is érezzék, akiket szeret. Így elkerülhető az elszigetelődés veszélye is.

HESZTIA LEÉRTÉKELÉSE

Mind a házasság, mind pedig az életfogytig tartó elkötelezettséget jelentő szerzetesi élet megfelelő közeg a Hesztia-nő számára, mivel védelmet biztosít szellemi élete kiteljesedéséhez. Az életre szóló intézményes oltalom nélkül azonban Hesztia nagyon is védetelen. Úgy érzi magát, mint egy páncéljától megfosztott teknősbéka, akinek ráadásul egy agárversenyen kell indulnia. Ő bizony nem az, aki tagsági igazolványok gyűjteményét tartja a levéltárcájában, és az uborkafa sem az a hely, ahová föl óhajtana kapaszkodni. Politikai eszmék és célok nem hevítik, hiszen még személyes ambíciói sincsenek; nem akar nyomot hagyni a világban. Nem csoda hát, ha a törtetők, az akarnokok, az egyesületek alapító tagjai, a nagyralátók és a minden áron jót akarók, akik kézzelfogható „mit tudsz felmutatni” mércéikhez mérik embertársaik értékét, bizony átnéznek rajta, félreismerik és főleg leértékelik.

Az alábecsülés nem tesz jót egyetlen ember önértékelésének sem. Hesztia is úgy érzi, hogy ez a világ nem neki való, itt ő nem rúghat labdába, képtelen alkalmazkodni, és ha elfogadja, és önmagára is érvényesnek tartja mások mércéit, valóban gátlásossá és szorongóvá válik; úgy érzi, semmilyen téren nem állja meg a helyét.

A FEJLŐDÉS ÚTJAI

Azoknak a nőknek, akiknél ez az archetípus dominál, mindig meggyűlik a bajuk, ha kilépnek otthonuk vagy templomuk szentélyéből, és a nagyvilágban próbálnak szerencsét. Ha ki nem munkálják személyiségük újabb oldalait, esélytelenek lesznek, amikor introvertált, pasztellszínű személyiségükkel a harsányabb, gyorsabb, változatosabb és kihívásokkal teli világgal kell megbirkózniuk.

AZ ALKALMAZKODÓ „PERSONA” KIMUNKÁLÁSA

A „*persona*” – magyarul: személy, személyiség, arculat – a latin „álarc” vagy „maszk” megfelelője. Az ókorban a színészek álarccal, maszkokkal közvetlenül is jelezték a színre lépve, hogy ki az, akit megszemélyesítenek. Egyes értelmezések szerint az indoeurópai nyelvek „személyiség” szava is a „*personare*” – áthangzani (t. i. a maszkon át hangzik a színész szava) fogalomból ered.⁵

Jung eszmerendszerében a „*persona*” a társas alkalmazkodás maszkja, az az arc, amit a személy énje (*ego*) a külvilág felé mutat, a mód, ahogyan mások előtt megnyilatkozik, az, aminek valaki láttatni akarja magát. Jól működő *persona* birtokában az ember olyan, mint egy gazdag ruhatárral rendelkező hölgy, aki mindig az alkalomhoz illő ruhát vehet föl, amely egyben illik a személyiségéhez, alkatahoz, életkorához és helyzetéhez is.

Nos, egy Hesztia-típusú hölgy természetétől ugyancsak távol áll minden ilyen jellegű megfontolás. Ő aztán a legkevésbé sem gondol vele, hogy miképpen keltsen jó benyomást, hogy ki kicsoda, és kivel hogyan kellene viselkedni. Ha azonban nem vonul zárdába, és nem marad élete végéig ashramban, akkor kénytelen éppúgy kapcsolatra lépni másokkal, kommunikálni, megmérteni és beszélgetni, mint bárki más, aki egy kompetitív kultúrában él. Neki azonban nincsenek veleszületett kommunikációs készségei, el kell azokat sajátítania, és ez a folyamat olykor igen fájdalmas epizódokkal jár. Ha sok ember közé kell mennie, Hesztia kínban van, csetlik-botlik, gátlásos, megfelelő *persona* híján olyan, mint akinek „nincs mit fölvennie”. Ez a kínos élmény köszön vissza rémálmaiban is, amikor meztelenül vagy hiányos öltözékben látja magát. Olykor éberén is – álmának metaforikusan megfelelően – nagyon is „meztelenül” mutatkozik, azaz túlon túl őszinte, olyasmit is fölfed önmagáról, amit mások hasonló helyzetben nem árulnának el.

Ahhoz, hogy egy Hesztia-nő sikeresen megbirkózzék azokkal a helyzetekkel, melyek elkerülhetetlenek: egy vizsga, egy interjú, egy tárgyalás nehézségeivel, tudatosan ki kell munkálnia egy *personát*, egy hozzá illő stílust és viselkedést, amelyet alkalomadtán „magára ölt”, s ha már elég gyakran „viselte”, egyre inkább természetesnek érez.

AZ ÖNÉRVÉNYESÍTÉS

A *persona* kialakításán kívül Hesztianak az önérvényesítés készségeit is el kell sajátítania. Ha kapcsolatra lép másokkal, ha egyedül kénytelen magát fenntartani, személyisége aktív oldalát is ki kell dolgoznia. Az istennő semmiféle hatalmat nem kívánt, és ama bizonyos almáért sem szállt ringbe, de még az Olümposzt is elkerülte. A földi Hesztia ezt a luxust nem engedheti meg magának. Ha képtelen kilépni otthona falai közül, ha nem tanulja meg érvényesíteni akarátát és megmutatni képességeit, úgy valóban tehetetlen és kiszolgáltatott lesz, aki megadja magát a sorsának.

Hesztia kétféleképpen is legyőzheti önmagát: vagy a két szüzi istennő archetípusát erősíti, vagy fölfedezi és érvényre juttatja a benne szunnyadó *animust*, a kevésbé tudatos férfias személyiség-részt. A maszkulin tulajdonságok ugyanis az aktivitás hordozói.

Artemisz és Athéné előhívható és fejleszthető is, ha Hesztia fiatal korában gyakran vett részt sportversenyeken, jól tanult az iskolában, vagy nyáron táborozott valamerre, esetleg voltak fiútestvérei, akikkel szeretetteljes családi kapcsolatban élt. Az archetipikusan főként Hesztia-lányka meleg légkörben hamar rájön, hogy hozzá kell szoknia a társas helyzetekhez, és meg kell olykor felelnie az extravertált személyiségekkel szemben támasztott követelményeknek is. Ebben segíti, ha a két másik sebezhetetlen szűz: Artemisz és Athéné archetípusát is személyisége részévé teszi.

Gyakori, hogy a Hesztia-nő úgy érzi, a külvilági tapasztalatok tulajdonképpen nem is érintik meg lényének legbelső magvát: otthon ülő, befelé forduló, nőies énjét. Meglehet, azon kapja magát, hogy versenyző külvilághoz való alkalmazkodás során egy tőle szinte idegenszerű, férfias attitűd alakul ki benne. Ez az *animus*. Egy jól fejlett *animus* olyan, mint egy láthatatlan testőr, akit szükség esetén elő lehet fűtteneni, hogy kiálljon értünk, és képviselje érdekeinket. Mindazonáltal bármilyen kemény legény is legyen ez az *animus*, Hesztia úgy érzi, személyiségének ez az aspektusa „nem-én” része.

A nő viszonya saját *animusához* egy kicsit a Hesztia-Hermész viszonyhoz is hasonlít, amelyet a házasságával kapcsolatosan már leírtunk. Hermész a „küszöb előtt” védelmezi az otthont, és a szent tüzet a betolakodók és az ártó hatalmak ellen, és ő védelmezi

Hesztiát a „kinti” világban is. Igaz, egy ilyen Hermész-animus nincs mindig kéznél, s meglehet, hogy éppen szunyókál, amikor szükség lenne rá, üdvös tehát, ha a nő önérvényesítéséért nem csak az *animus* felel.

Vannak politikus- és írónők, akik úgy érzik, két énjük van: az egyik egy meditatív háziasszonyé, akinek hobbija a konyha, és földi mennyországot varázsol az otthonából, a másik pedig a „világnak szóló”, a metszően okos, az érdekeit pontosan artikuláló és magabiztos „én”.

LÉGY HŰ ÖNMAGADHOZ

Apollón is és Poszeidón is megpróbálkozott vele, hogy elcsábítsa Hesztiát, elvegye a szüzességét és megtörje „önmagával egy” függetlenségét. Nem sikerült egyiknek sem, Hesztia örök szüzességet fogadott. Ellenállása szimbolikus értékű. Megfelel annak a tapasztalásnak, hogy a női lelket egyensúlyából mind az intellektuális (Apollón), mind az érzelmi (Poszeidón) erők kilódíthatják.

Hesztia a jungi „*Selbst*” (önmagunk) képviselője, a női személyiség intuitív úton megismerhető centrumát jelképezi, azt, ami élete értelmét adja a nőnek. Ez a központ sérülhet, ha engedünk „Apollón”-nak.

Apollón a nap istene volt, s a nap, a világosság, a „logosz” vagy „tan”, azaz az intellektuális élet jelképe is. Apollóni annyit jelentett: logikus, világos, az értelem primátusát hirdető dolog. Ha Apollón rávesz valakit, hogy adja föl hesztiai szüzességét, az érintett nő rögtön aprólékos, tudományos kutakodás tárgyává teszi saját intuitív élményeit. Ezzel mintegy érvényteleníti azt, amit érez, de nem tud szavakba önteni, s amit mindeddig „bölcshasszony” lévén tudott, azt most megkérdőjelezi, ha nincsenek rá kézzelfogható bizonyítékok. Ha engedjük, hogy eluralkodjék rajtunk a tudományosság férfias szkepticizmusa, behatoljon spirituális élményeinkbe, és „bizonyosságokat” követeljen, úgy kétségtelenül elveszítünk valami fontosat a „szüzességünk”-ből, erőszakot teszünk ártatlanságunkon és érintetlenségünkön.

Ha Hesztiát Poszeidón csábítaná el, úgy a tenger istene győzné le. Ő a mindent elárasztó érzelmek veszélyét jelképezi, vagy azt,

hogyan olyan tartalmak törnek föl a nő tudattalanjából, melyek veszélyeztetik az egyensúlyát. Ha egy nőt ilyesmi fenyeget, gyakran azt álmodja, hogy egy hatalmas hullám temeti maga alá, ébrenléte óráiban pedig olyan megszállottan foglalkozik egy érzelmileg kimerítő helyzettel, hogy képtelen bármi másra összpontosítani. Ha érzéseinek „dagálya” végül depresszióba sodorja, Poszeidón vize „kiolthatja a tüzet” Hesztia tűzhelyén – ha csak egy időre is.

Ha egy Hesztiaát akár Apollón, akár Poszeidón környékez meg, a magányban kell megtalálnia „önmagával egy” mivoltát. A csendes nyugalomban, intuíció segítségével egyszer csak rátalál majd az egyensúlyához vezető útra.